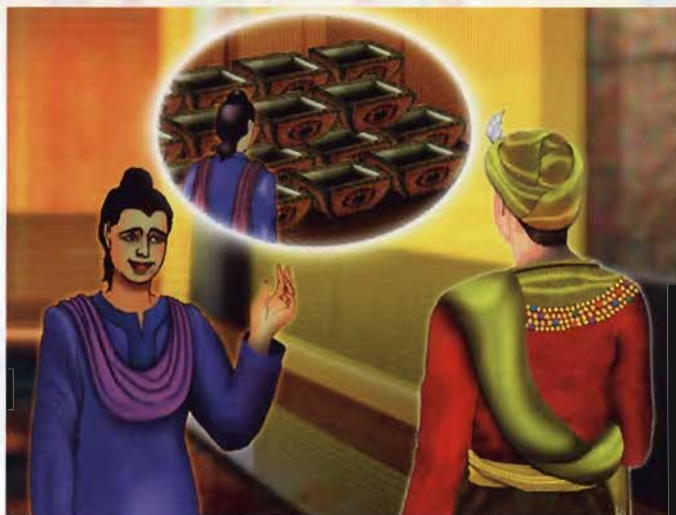

๙

ทรัพย์สินของท่านเศรษฐีเริ่มหมด

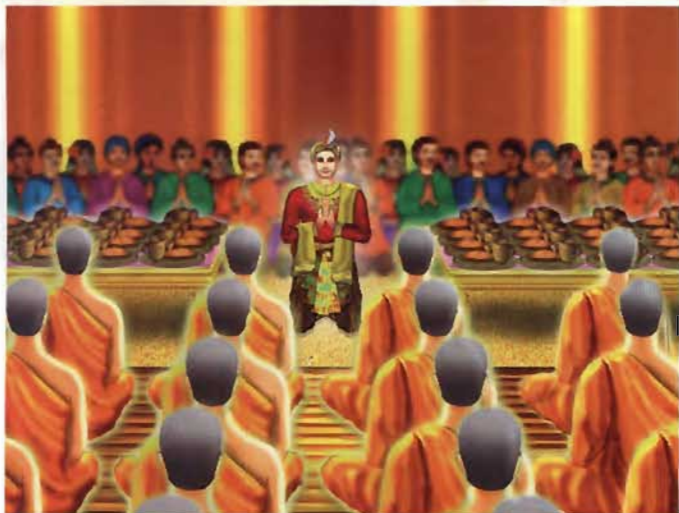
ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ทำทาน รักษาศีล
เช่นนี้ทุกวัน จนกระทั่งทรัพย์ของท่านเริ่มหมด
ลง บริวารจึงมาเรียนให้ท่านทราบ

ท่านเศรษฐีทรัพย์หมดลงไปแล้ว หมดไปด้วยเหตุ
หลายเรื่อง พ่อค้าที่ร่วมลงทุนค้าขายกับท่าน ได้กู้เงิน
จากท่านเศรษฐีไป ๑๘ โกฏิ แล้วก็ไม่เอามาคืน ขอยืม
เป็นขอลืม ทรัพย์ที่ท่านฝากแม่พระธรณีที่ฝังเอาไว้ในแผ่น

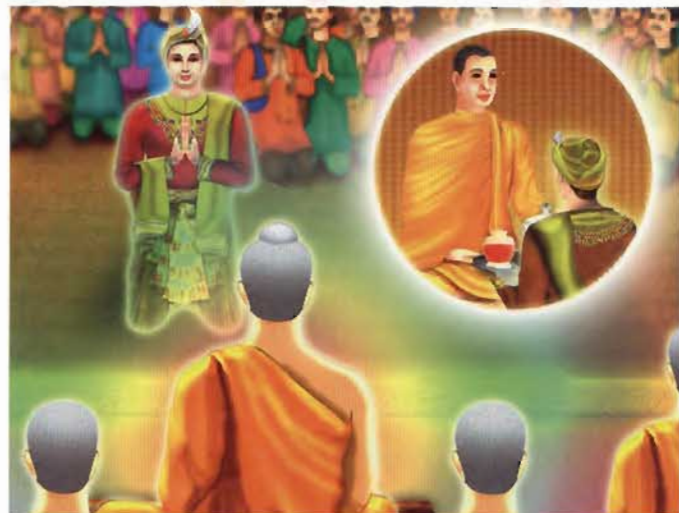
ดิน เป็นสมบัติของตระกูลของท่านอีก ๑๘ โกฏิซึ่งฝังไว้
ที่ริมตลิ่ง ต่อมาถูกน้ำเซาะพัง ทรัพย์ทั้งหลายก็หายไป
ตามสายน้ำ

ด้วยเหตุนี้ ทรัพย์ของท่านจึงหมดไป ดูใจท่าน แม้
จะตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีก็ยังถวาย
ทานแด่พระภิกษุสงฆ์เป็นประจำ แต่วัตถุทานของท่านไม่
ประณีตเหมือนเดิม แม้ทานนั้นไม่ประณีตก็ถวาย แล้วเรา

สังเกตดูพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านไม่ทรงห้าม เพราะรู้ว่า ผลแห่งบุญที่กระทำนี้ คือ ความสุขและความสำเร็จในชีวิต ทั้งในมนุษย์และเทวโลก ในวัฏฏะ และจะเป็นพลังผลักดันให้สร้างบารมีอย่างอื่นให้ครบกระทั่งไปสู่นิพพาน

เราจะเห็นว่า พุทธวิธีแก้จนของท่านที่ทำกับมหาทุกตะ แตกต่างจากที่เราเคยเจอกัน ถ้าพุทธวิธีนั้นต้องหนามยอกเอาหนามบ่ง ท่านจะตรวจดูในอดีต ทำไมจน

ประกอบเหตุอะไรมาชาตินี้ถึงจน ทำอย่างไรถึงจะหายจน ท่านจะตรวจอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แล้วท่านถึงบอกวิธีการ คือ ให้เอาชนะความตระหนี่ ยิ่งจนยิ่งต้องทำ ยิ่งยากจนยิ่งต้องเอาชนะความตระหนี่ เพราะความตระหนี่ คือ ศัตรูที่ร้ายแรงที่ทำให้ยากจน

วันหนึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสกับท่านเศรษฐีว่า “ดูก่อนท่านเศรษฐี เดียวนี้ท่านยังถวายนานในเรือนของ

ตนอยู่หรือ” คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทรงทราบว่า ทรัพย์ของท่านเศรษฐีหมดไป แต่ว่าศรัทธาไม่ตก ใจไม่มี ตกเลย

ท่านเศรษฐีก็กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ก็ยังถวายทานในเรือนอยู่ แต่ทานที่ข้าพระองค์ถวายอยู่นั้น มีเพียงข้าวปลายเกเรียนและน้ำ ผักดอง ซึ่งเป็นทานที่เหมาะสมกับคนธรรมดาทั่วไปมากกว่า

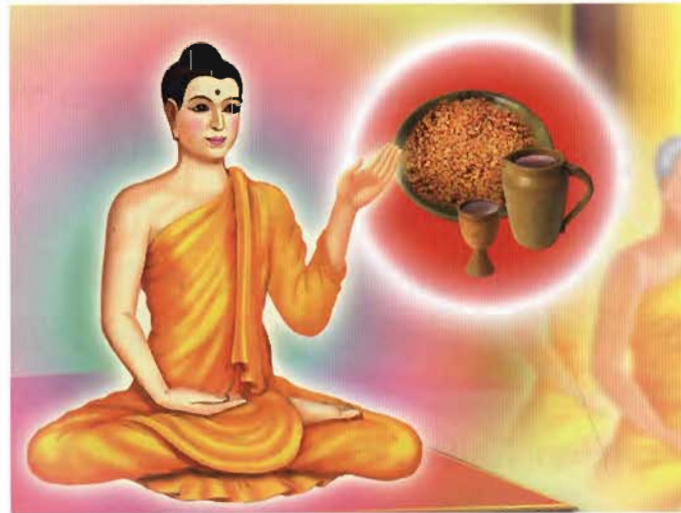

ของพระภิกษุน่าจะดีกว่านี้พระเจ้าข้า” แล้วก็กราบทูลว่า “ข้าพระองค์รู้สึกไม่สบายใจเลย ที่ถวายทานไม่ ประณีตแก่คณะสงฆ์” พอกราบทูลไปแล้วก็มีความรู้สึก กังวลนิดหน่อยว่า มันเหมาะหรือเปล่า ที่เราถวายทาน ไม่ประณีตกับพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นเนื้อนาบุญ เป็นอายุพระ ศาสนา เป็นแหล่งแห่งความรู้ ก็คิดอยู่ในใจอย่างนั้น

ท่านเศรษฐีเคยถวายแต่ของประณีต พอถวายของ

ไม่ประณิดก็รู้สึกไม่ค่อยเป็นสุขใจ อุปนิสัยของยอดมหาอุปัฏฐาก ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา อยากจะได้ถวายของที่ดีเลิศ ถ้าเราถวายทานอันเลิศในบุคคลผู้เลิศ เราย่อมได้วัตถุอันเลิศ ท่านฟังธรรมแล้วท่านก็รู้สึกอย่างนี้ ไม่ค่อยสบายใจ แต่ก็ไม่กล้าถาม ด้วยความเกรงใจพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ จะชักจะถามอะไรก็ไม่ค่อยกล้า แต่ว่าจะฟังในเวลาคนอื่นเขาถาม อุปนิสัยของท่านจะเกรงใจ คือ

ไม่อยากจะรบกวนพระพุทธรูปที่จะถามคำถามอะไรนาน ๆ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสังเกตเห็น นอกจากสังเกตเห็นแล้วก็อยู่ในข่ายพระญาณของพระองค์ท่านด้วย พระองค์ทรงทราบตลอด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสกับท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีว่า “ท่านเศรษฐี ท่านอย่าได้คิดว่า ท่านที่ท่านถวายอยู่ไม่ประณิดเลย บุคคลผู้มีจิตผ่องใส ถวาย

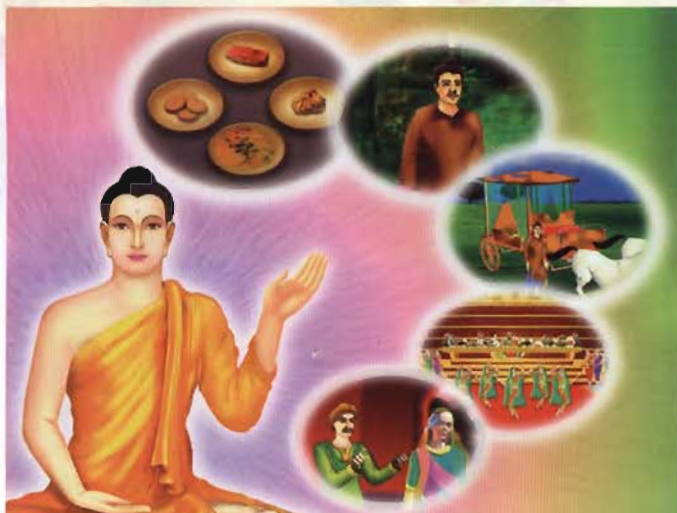

ทานแต่อริยสงฆ์ ชื่อว่าทานไม่ประณีตย่อมไม่มี ถ้าใจ
ประณีต แล้วถวายแก่เนื้อนาบุญที่เป็นพระอริยบุคคล เป็น
อริยสงฆ์จำนวนมาก ขึ้นชื่อว่าทานไม่ประณีต ไม่มี ล้วน
ประณีตทั้งสิ้น ใจหายกทายกาไส ถวายแก่ปฏิกาคหกที่
ใจโลย่อมโล เพราะฉะนั้นที่ว่าไม่ประณีต ไม่มี ดังนั้น อย่า
ไปกังวลเลยว่า เราถวายทานไม่ประณีต เพราะความจริง
เป็นอย่างนี้

จากนั้น พระบรมศาสดาจึงตรัส เวลามสูตร ว่า
ด้วยการให้ทานที่มีผลมาก

บุคคลผู้ให้ทานที่ประณีตหรือไม่ก็ตาม หากให้โดย
ไม่เคารพในทาน ไม่ทำความนอบน้อมในการให้ ไม่ได้
ให้ด้วยมือตนเอง ฝากคนอื่นให้ และให้ทานโดยไม่เชื่อ
เรื่องกฎแห่งกรรมและผลของการให้ทาน ทานนั้น ๆ จะ
ส่งผลให้เขา เมื่อไปเกิดที่ใดก็ตาม จิตผู้นั้นย่อมไม่ยินดี

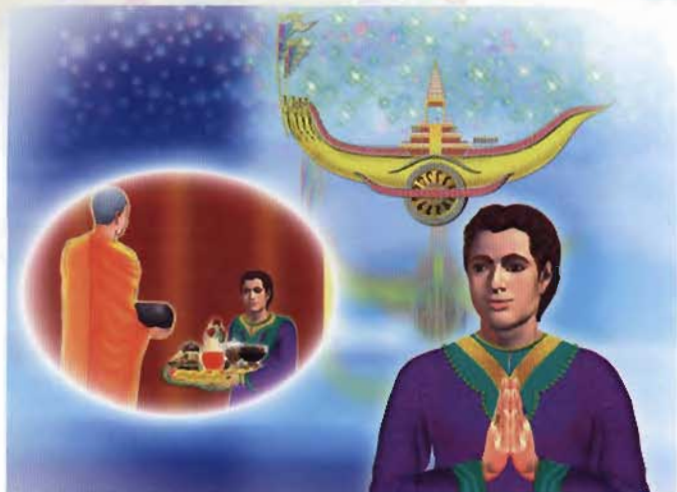

จะรับประทานอาหารอย่างดี ย่อมไม่ยินดีที่จะใช้ผ้าเนื้อดี ย่อมไม่ยินดีที่จะใช้ยวดยานพาหนะดี ๆ ย่อมไม่ยินดีที่จะบำรงบำเรอด้วยสิ่งที่น่าปรารถนา เช่น กามคุณ ๕ ไม่ยินดีอย่างนี้ ไม่ใช่แปลว่าจิตพราดจากกามคุณ จิตยังมีกามคุณอยู่ แต่ว่าไม่ยินดีในกามคุณอันประณีต แม้บริวารของผู้ให้ทาน คือ บุตร ภรรยา ทาส คนรับใช้ เป็นต้น ก็ไม่เชื่อฟัง

ดูก่อนท่านเศรษฐี ส่วนบุคคลผู้ให้ทานที่ประณีต

หรือไม่ก็ตาม ถ้าให้ทานโดยเคารพในปฏิภาณ ทำความนอบน้อมในการให้ ให้ทานด้วยมือของตนเองให้ของที่ประณีตไม่เหลือเดน เรียกว่า ข้าวปากหม้อ หอมกรุ่นถวายพระก่อน แล้วคนอื่นว่ากันทีหลัง ให้ทานโดยเชื่องกรมและผลของการให้ทานนั้น ๆ จะส่งผลให้เขา เมื่อไปเกิดในที่ใดก็ตาม ในเมืองมนุษย์ก็ดี ในปรโลกก็ดี จิตของเขา ย่อมน้อมไปเพื่อรับประทานอาหารอย่างดี คือ ใจชอบอาหารที่ประณีต ย่อมยินดีในการใช้ผ้าเนื้อดี ย่อมยินดี

ในการใช้ยานพาหนะดี ๆ ย่อมยินดีบำรุงบำเรอด้วยสิ่งที่น่าปรารถนา คือ กามคุณ ๕ อันประณีต แม้บริวารของผู้ให้ทาน บุตร ภรรยา สามี ทาส คนรับใช้ คนทำงาน เป็นต้น ย่อมเชื่อฟัง นี้อานิสงส์ของการให้ทานโดยความเคารพ แล้วพระพุทธองค์ก็ทรงนำชาดก เรื่องเวลามพราหมณ์ มาแสดงดังนี้

